

ВИКОРИСТАННЯ САМОКОНТРОЛЮ ЯК ЗАСОБУ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У НЕМОВНИХ ВНЗ

Н. С. Нікітіна

*викладач кафедри англійської мови технічного спрямування №2
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут», Київ, Україна
nukutuna@yandex.ua*

У статті розглядається використання самоконтролю, як інструменту мотивації студентів до вивчення іноземної мови. Описуються види контролю процесу вивчення іноземної мови та роль самоконтролю, як складової частини контролю. Акцентується увага на особистісно-орієнтованому характері навчання і однією з головних його завдань є посилення спрямованості навчального процесу на самостійну роботу студента, можливість його самоосвіти, самовираження та саморозвитку. У такій ситуації важливим фактором освіти стає і самоконтроль освіти. Самостійна робота розглядається як вид діяльності студентів, який мотивує та розкриває внутрішні можливості кожного студента. Перераховуються можливі види використання самостійної роботи в усіх видах мовленнєвої діяльності (самостійне читання, аудіювання, письмо та інші види). Особлива увага приділяється питанню способів мотивації студентів до вивчення іноземної мови. Детально розглядається можливість та доцільність використання мовного портфеля як одного з прийомів самоконтролю. Розглядається його структура та складові компоненти.

Ключові слова: контроль, мовний портфель, самоконтроль, мовленнєва діяльність, вміння і навички.

THE USE OF SELF-CONTROL AS MEANS OF STUDENTS MOTIVATION TO LEARN A FOREIGN LANGUAGE IN THE NON-LINGUISTICS HIGH SCHOOLS

N. Nikitina

*Teacher, department of English of technical direction №2
National Technical University of Ukraine
«Kyiv Polytechnic Institut», Kyiv, Ukraine
nukutuna@yandex.ua*

The article deals with the use of self-control as an instrument of motivation of students to study a foreign language. Describe the types of process control language learning and the role of self-control, as part of the control. The attention to student-centered nature of learning and one of its main tasks is to strengthen the focus of the educational process for students' independent work, the possibility of self-education, self-expression and self-development. In this situation, an important factor is education and self-education. Independent work is seen as a kind of students that motivates and reveals the internal capabilities of each student. Lists the possible uses of independent work in all kinds of oral activity (independent reading, listening, writing and other species). Particular attention is paid to ways to motivate students to study a foreign language. Detail the possibility and advisability of using language portfolio as one of the techniques of self-control. Consider its structure and components.

Ключові слова: контроль, мовний портфель, самоконтроль, мовленнєва діяльність, вміння і навички.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У сучасному динамічному світі, де випускник вищого навчального закладу стикається з соціально-економічними, політичними, культурними та міжкультурними процесами, особливо гостро постає питання адаптації до розширення міжкультурної іншомовної взаємодії в різних сферах життєдіяльності людини. З метою підвищення якості освіти і підготовки фахівців до професійної діяльності якісне навчання іноземним мовам виходить на перший план. Навчання іноземної мови у вищому навчальному закладі повинно являти собою курс, який охоплює не тільки загальноосвітній напрям (граматика, лексика, фонетика), але і вузько спеціалізовану спрямованість про-

фесійно спрямованої підготовки (лексика, характерна даній сфері діяльності і ситуації її використання).

Успішна підготовка студента вищого навчального закладу повинна включати в себе можливість самореалізації студента в професійній сфері діяльності, самостійно і творчо опановувати знання та продуктивно реагувати на виникаючі професійні проблеми.

Сучасна освітня сфера носить особистісно-орієнтований характер і однією з головних її завдань є посилення спрямованості навчального процесу на самостійну роботу студента, можливість його самоосвіти, самовираження та саморозвитку. У такій ситуації важливим фактором освіти стає і самоконтроль освіти.

Відомо, що знання отримані самостійно засвоюються краще, ніж отримані за допомогою викладача. Освоюючи інформацію самостійно, студент стикається з труднощами і долаючи їх, студент не тільки краще закріплює отриманий матеріал, але й отримує позитивні емоції і безпосередній досвід роботи з цією інформацією. Під час самостійного освоєння матеріалу студент безпосередньо працює з необхідним матеріалом, шукає різні можливості вирішення тих чи інших завдань, акумулюючи свої пізнавальні, інтелектуальні та емоційні можливості. Крім того, що самостійна робота викликає активність студентів, вона також несе індивідуалізований характер. Кожен студент використовує те джерело інформації в залежності від власних потреб та можливостей. Ця властивість самостійної роботи надає їй гнучкий адаптивний характер, що значно підвищує відповідальність кожного окремого студента та його успішність. Самостійне освоєння інформації, крім того, несе в собі сильну мотивацію студентів до вивчення іноземної мови.

Питання самостійної роботи широко висвітлювалось в роботах Афасижевої Д. А., Зендера П. С., Кулікової Л. А., Линди А. С. та багатьох інших [4, 16–32; 14, 53–68; 17, 24; 19, 63–87].

При вивченні іноземної мови існують специфічні прийоми навчання самоконтролю. Студенти опановують іноземну мову поступово, охоплюючи певні модулі та блоки матеріалів покроково, набуваючи навички, вміння і знання, спираючись на раніше набуті знання. Відповідно до різних досліджень (Александров Д. Н., Барановська С. А., Брейгина М. Е., Железняков І. Д., Пасов Е. І. [2, 16–98; 5, 12–14; 7, 24; 13, 46–62; 22, 27]) самоконтроль це основна частина усіх видів учбової та трудової діяльності.

РЕЗУЛЬТАТИ ТЕОРЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ

Самоконтроль вивчення іноземної мови у вищому навчальному закладі повинен вмщати в себе адекватну оцінку самостійної роботи студентів, яка проходить у всіх видах мовленнєвої діяльності. Читання є одним з найбільш реальних прикладів самоконтролю самостійної роботи студента. Для читання підходять спеціально підібрані тексти професійної спрямованості, наукові статті по темах наукових робіт, а також інноваційна інформація в наукових статтях і книгах іноземною мовою. При читанні інформації іноземною мовою, студент не тільки покращує свої професійні знання, але й поглиблює міжкультурні та мовні особливості (студент акцентує увагу на граматичних і лексичних зворотах, характерних для даної сфери діяльності).

Усне мовлення (монологічне і діалогічне говоріння) являє собою присутність співрозмовників або слухачів (у разі монологічного говоріння). Однак усна мова як кінцевий результат включає в себе підготовчі стадії. Студенту при самостійній підготовці до говоріння слід ознайомитися, засвоїти і потренувати в монологічній формі матеріал даної тематики.

Письмо, як вид мовленнєвої діяльності, несе в собі характер самостійної роботи. Хоча спочатку викладач мотивує студентів, даючи їм письмове завдання, далі студент працює абсолютно самостійно, готуючи даний матеріал. Письмо може включати в себе підготовку граматичних або лексичних вправ, але може мати і більш творчий характер. Йдеться про письмову підготовку реферату, наукової статті чи просто інформації по професійно спрямованій темі. У цьому випадку студент не тільки виконує письмову діяльність, але й шукає, підбирає і опрацьовує нову корисну інформацію.

Аудіювання також може мати характер самостійного опрацювання, якщо студент заздалегідь отримав від викладача аудіо матеріал для обробки його в поза аудиторний час. Під час виконання вправ, що базуються на аудіюванні, студент самостійно прослуховує подану інформацію (ще один вагомий аргумент – аудіо інформація подається носіями мови) та самостійно виконує чи готує інформацію стосовно неї.

Контроль є невід'ємною частиною освітнього процесу у вищому навчальному закладі. Основне завдання контролю – об'єктивна оцінка рівня володіння іноземною мовою студентами на кожному етапі навчання. Для викладача контроль є матеріалом для оцінки роботи студентів, планування і коректування пропонованого матеріалу, ефективного планування процесу навчан-

ня. Для студента контроль – це спосіб мотивації до навчання, спосіб стимулювання навчальної діяльності, можливість коригування та доробки пройденого матеріалу.

Контроль процесу навчання несе в собі важливі функції. Навчальна функція контролю несе в собі освітній елемент, дає можливість перевірки раніше засвоєного матеріалу, забезпечує його повторення і закріплення. Управлінська функція дає можливість реагувати і змінювати структуру та зміст навчального процесу. Контролююча функція забезпечує перевірку досягнення студентами певного рівня володіння умінь і навичок за певний відрізок часу. Діагностична функція здійснює наскрізний контроль володіння певними знаннями, вміннями і навичками на конкретному етапі навчання. Стимулююче-мотивуюча функція контролю полягає у створенні емоційно-позитивних посилів до вивчення іноземної мови. Позитивна оцінка мотивує студентів до подальшої старанної роботи і вказує студентів на досягнутий успіх. У той же час негативна оцінка мотивує студента до більш старанної роботи надалі для уникнення повторного отримання негативної оцінки [7, 24]. Оцінювальна функція дає можливість оцінювати сам процес навчання. Ця функція допомагає оцінювати як успіхи студентів у процесі вивчення іноземної мови, так і налагодженість і продуманість роботи і підготовки викладача. Також контроль несе в собі виховну і розвиваючу функції. Контроль розвиває у студентів самостійність, цілеспрямованість, критичне мислення, наполегливість.

Контроль навчального процесу, не несучи в собі навчальну функцію (не формує знання, вміння, навички), забезпечує інформацію про сам навчальний процес і про успішність як групи студентів, так і окремо взятих індивідів. Крім того, студент отримує інформацію для самоконтролю, що несе в собі потужний емоційний заряд і дає інформацію для подальшого виправлення і поліпшення вже засвоєних знань, коригування процесу вивчення іноземної мови, стимулювання до успішного вивчення іноземної мови. У цьому випадку самоконтроль студента у вивченні іноземної мови відіграє найважливішу роль. Це може бути зовнішній самоконтроль (здійснюючи за допомогою ключів корекцію і самооцінку мовленнєвої діяльності) або внутрішній самоконтроль (здійснюючи самостійно самооцінку мовленнєвої діяльності, ґрунтуючись на мовному портфелі).

У сьогоднішньому світі, що швидко розвивається в системі освіти на перший план виходить студент, як центральний елемент системи. Сучасний студент повинен бути здатний самостійно шукати та отримувати інформацію, вести самостійний пошук необхідного матеріалу, в процесі самостійної роботи розвиватися емоційно, творчо і професійно. Крім того, самостійна робота студентів виконує ряд корисних і необхідних функцій. Серед них, по-перше, розвивальна функція допомагає посилювати інтелектуальні здібності студентів, творчі види діяльності. Крім того, самостійна робота студентів допомагає систематизувати і закріпити знання, отримані під час аудиторних занять, розвинути пізнавальні здібності студентів, їх ініціативність, самостійність і організованість.

Для студентів технічних вищих навчальних закладів самостійна робота з іноземної мови може охоплювати такі види діяльності: для оволодіння знаннями – читання текстів іноземною мовою, конспектування тексту, складання плану тексту, робота зі словниками, робота з мультимедійними засобами та Інтернет; для систематизації і закріплення знань – обробка вже знайомого тексту, лексичні та граматичні вправи до нього, анотування, реферування текстів іноземною мовою, написання листів, творів, рефератів, складання та обробка словника (лексичного мінімуму до кожної теми), підготовка інформації до виступу на семінарі, конференції; для формування умінь – використання отриманих граматичних і лексичних знань на практиці (вправи-тренажери із зразком виконання), рішення варіативних завдань і вправ, участь у конференціях.

Як один із видів навчальної діяльності студентів самостійна робота служить для формування навичок самостійної роботи в цілому, відповідальності прийнятих рішень, знаходження конструктивних рішень, виходу з кризової ситуації. Ефективність же самостійної роботи студентів багато в чому визначається рівнем самоконтролю. Основними об'єктами самоконтролю студентів в системі процесу їх навчання можуть бути: планування самостійної роботи та виконання індивідуального плану; вивчення предмета згідно з тематичним планом, навчальній програмі; виконання контрольних, тестових завдань.

Самостійна робота студентів буде більш ефективною якщо вона парна або групова (3–4 студента). Робота в групах дає сильний мотиваційний посил студенту та підвищує ефективність пізнавальної діяльності, так як відбувається постійний взаємоконтроль.

Один з напрямів вищого навчального закладу полягає в посиленій спрямованості на формування творчої самостійної особистості, здатної до самоосвіти, саморозвитку, незалежної пошукової діяльності. Воно спрямоване на пошук і використання активних методів оволодіння знаннями, розвитку у студента самостійного мислення і готовності до самостійної творчої роботи. Самостійна робота студентів охоплює, у своєму широкому сенсі, роботу під час аудиторних занять, консультацій, при підготовці вдома, в бібліотеці або на кафедрі.

Самостійна робота, по своїй суті, являє аналіз, проведений студентом, власної пізнавальної потреби поглиблення, розширення, поліпшення сукупності різних навичок іноземної мови до того, що він уже вивчив і освоїв. Крім того, самостійна робота студентів у вивченні іноземної мови – це визначення власних особистісних, інтелектуальних можливостей, зокрема, об'єктивна оцінка планування поза аудиторного часу.

Слід зазначити, що виконання студентом самостійної роботи як специфічної форми учбової діяльності, що грає значну роль у підвищенні мотивації студентів, несе в собі підготовку бази самої самостійної роботи – навчання прийомам, формам і змісту цієї роботи викладачем [8, 101–107]. Це ще раз підкреслює необхідність, важливість і незамінність організуючої і керуючої функції викладача і в той же час необхідність усвідомлення студентом себе як справжнього суб'єкта навчальної діяльності.

Тільки позитивне ставлення до навчальної діяльності й наявність певного рівня сформованості навчально-пізнавальних мотивів дозволить забезпечити засвоєння запропонованого навчального матеріалу і створить передумови для подальшої самоосвіти. Слід звернути увагу на те, що самостійна робота студентів не тільки викликає активність, вона носить індивідуальний характер. Студент має можливість вибирати і використовувати джерела інформації в залежності від своїх власних потреб і можливостей.

Самостійна робота студентів буде мати позитивний ефект за умови аргументованої мотивації студента. Студент повинен розуміти важливість і необхідність знання іноземної мови в його подальшій професійній діяльності. Мотивувати студента вищого навчального закладу до вивчення можливо наступними чинниками. По-перше, користь виконуваної роботи (студент повинен чітко розуміти, що отримана самостійно інформація допоможе йому в процесі практичних занять, а також використання цих знань на практиці), по-друге, розвиток творчої діяльності (можливість застосування знань для участі в конференціях, колоквиумах іноземною мовою); по-третє, мотивація студента до отримання позитивних оцінок і підвищення свого рейтингу [9, 146–173; 20, 203–217].

Самостійна робота студентів у вивченні іноземної мови повинна охоплювати поза аудиторну самостійну роботу, аудиторну самостійну роботу, яка здійснюється при безпосередньому контролі викладача і творча робота. Види поза аудиторної самостійної роботи студентів у вивченні іноземної мови дуже різноманітні. Це і виконання домашнього завдання, і підготовка та написання творів, рефератів, та виконання індивідуальних завдань, де найбільш яскраво виражається творчий потенціал студента, і підготовка до професійно-спрямованих конференцій іноземною мовою.

Аудиторна самостійна робота студентів у вивченні іноземної мови може включати в себе виконання лексичних і граматичних вправ, написання тестів та контрольних робіт, самостійна підготовка до дискусії на задану тему, ділові ігри та багато іншого.

Основне завдання самостійної роботи студента, який вивчає іноземну мову, полягає в умінні виділяти конструктивні завдання, підбирати способи їх вирішення, проводити самостійний контроль коректного виконання поставленого завдання, шукати шляхи і методи вдосконалення отриманих навичок, а також методи їх реалізації на практиці.

На сьогоднішній день у вищому навчальному закладі вивчення іноземної мови, також як і більшості інших дисциплін, протікає під безпосереднім контролем викладача. Самостійна робота студентів теж проходить під керівництвом викладача, але все більша увага приділяється «вільному плаванню» студента. Участь викладача, однак, не може бути повністю усунута. Викладач, в першу чергу, повинен організувати самостійну роботу студента, видати завдання, організувати його виконання, запропонувати різні варіанти вирішення поставлених завдань, проконтролювати, виправити і оцінити виконання цих завдань. Крім того, дуже важливо надати студенту методичне забезпечення досліджуваної тематики.

Самостійна робота студентів, як невід'ємна частина процесу вивчення іноземної мови у вищому навчальному закладі, призначена не тільки для оволодіння іноземною мовою, але й для формування навичок самостійної роботи в цілому, в навчальній, науковій, професійній діяльності, для підвищення відповідальності, впевненості в собі.

Говорячи про самоконтроль у вивченні іноземної мови, слід зазначити, що самоконтроль це внутрішній механізм мовнорозумової діяльності, що регулює оволодіння зовнішньої мовленнєвою діяльністю. Слід підкреслити, що внутрішній самоконтроль студента повинен формуватися як при оволодінні комунікативними вміннями (говорінням, читанням, письмом), так і при оволодінні мовним матеріалом (граматикою, лексикою, вимовою, інтонацією, орфографією).

Самоконтроль сам по собі має дві форми прояву. Мимовільна форма характеризується тим, що в процесі самоконтролю свідомі дії відсуваються на другий план, приходячи в дію тільки лише у випадках помилок або некоректності мовленнєвої діяльності. Довільна форма самоконт-

ролю проявляється на етапі первісного оволодіння правилами виконання дій. Довільний самоконтроль готує студентів до автоматизованих мовних дій, а мимовільний самоконтроль контролює мовні дії студентів, що мають комунікативний запас. Співвідношення довільного і мимовільного самоконтролю відбувається за рахунок підбору матеріалу різної складності, ситуацій виконання тих чи інших завдань.

На сьогоднішній день особливу увагу слід приділити проблемі домінування аудиторного навчання в процесі вивчення іноземної мови у вищому навчальному закладі. В сучасному світі гостро стає питання необхідності направлення на формування навичок самостійної роботи і самоконтролю у студентів, на розвиток і введення в ужиток інноваційних технологій контролю та самоконтролю, розвитку здатності вдосконалення самостійної діяльності і практичної реалізації отриманих навичок.

Базуючись на особистісно-орієнтованому підході навчання іноземним мовам, навчальний процес повинен спиратися на певні аспекти, а саме: формування здатності до самореалізації, автономії в навчанні іноземним мовам, до формування навички самоконтролю та активізації пізнавальної діяльності, до формування адекватної самооцінки діяльності студента [12, 21–34]. Все це стало можливим проконтролювати і зафіксувати з появою і впровадженням мовного портфеля. Мовний портфель може використовуватися як засіб активізації самостійної пізнавальної діяльності студентів, а також сприяє формуванню адекватної самооцінки студентів.

Мовний портфель є допоміжним засобом стимулювання студентів у вивченні іноземної мови, надаючи їм можливість самостійно визначати свій рівень володіння іноземною мовою, цілі, мету та строки оволодіння певними мовними навичками та вміннями.

За кордоном на сьогодні мовний портфель вже широко впроваджується, а в країнах СНД він лише набирає сили. Сучасні лінгвісти-науковці, пов'язані з розробкою мовного портфеля це Гальскова Н. Д., Нікітенко З. Н., Іванова Н. та інші [10, 8–27; 28, 4–105; 29, 30–98; 30, 37–54].

На базі Національного технічного університету України «КПІ» розробляється «Мовний портфель для інженерів». Мовний портфель для інженерів є прекрасним способом стимулювання студентів у вивченні іноземної мови. Крім того, мовний портфель є чудовим інструментом контролю і самоконтролю студентів у вивченні іноземної мови. В першу чергу мовний портфель дає можливість студенту визначити власний рівень володіння іноземною мовою, крім того студент може встановлювати пріоритети і цілі вивчення іноземної мови.

Мовний портфель виконує дві дуже важливі функції. Перша – звітна, власник портфеля має сам і може надати викладачам інформацію про рівень володіння іноземною мовою, досвід міжкультурного спілкування, що підтверджується документацією, яка включена в мовний портфель (сертифікати, гранти тощо). Друга – педагогічна, яка полягає, передусім у заохоченні студента до вивчення іноземної мови, поліпшенню вже отриманих знань, прагненню до практичного застосування вже отриманих знань.

Мовний портфель для інженерів складається з трьох розділів. Перший, мовний паспорт включає в себе інформацію про власника портфеля, його рівні володіння мовою, досягнуті і зафіксовані в таблиці самооцінки. Мовний паспорт вміщає в себе сертифікати та атестації, які підтверджують отриманий рівень володіння іноземною мовою. Мовний паспорт складається з інструкції для студента, оцінної шкали, куди студент вносить відомості про рівень володіння кожним з мовних умінь, таблиць самооцінки, досвід міжкультурного спілкування, сертифікати та дипломи, які офіційно підтверджують інформацію про мовну освіту і іспити.

Наступний розділ мовного портфеля - мовна біографія, яка в свою чергу служить для мотивації студентів до подальшого вивчення та поліпшення знань з іноземної мови, допомоги студентам стати більш незалежними у процесі вивчення іноземної мови, завдяки самоконтролю і самостійному плануванню процесу вивчення. Мовна біографія складається з власне біографії студента, в якій подаються відомості про етапи мовної освіти - школи, курси, проекти, презентації, конференції. Далі в розділ мовної біографії входять контрольні листи для самооцінки мовних умінь (перелік комунікативних умінь іноземною мовою за видами мовної діяльності). Засоби планування – перелік можливостей вивчення мови, перелік цілей вивчення іноземної мови, листи для індивідуального планування.

Третій розділ мовного портфеля – дос'є, дає можливість студенту проявити ініціативу і виявити свій творчий потенціал, оскільки чіткої структури даного розділу не існує. У дос'є містяться офіційні документи, які підтверджують інформацію, зазначену в мовному паспорті.

ВИСНОВКИ

Таким чином, мовний портфель є для викладача, в першу чергу, інструментом контролю успішності студентів. Крім того, мовний портфель буде служити методичним аспектом, оскільки програма курсу прив'язується до умінь і навичок, перерахованих в мовному портфелі. Викладач

спочатку бачить рівень студента, зафіксований у документах мовного портфеля і, таким чином, має відправну точку для подальшого планування спрямованості викладання іноземної мови. Викладачем мовний портфель може бути використаний у виховних цілях: викладач показує як студенту слід направляти і планувати своє вивчення іноземної мови, спираючись на ті навички й уміння, які студент повинен освоїти для підтвердження освоєння певного рівня знань іноземної мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесов В. С. Научные проблемы тестового контроля знаний / В. С. Аванесов. – М. : Учеб. Центр при ИЦПКПС, 1994. – 136 с.
2. Александров Д. Н. Самоконтроль, самокоррекция и формирование учебно-познавательной активности учащихся / Д. Н. Александрова // Иностранные языки в школе. – 1996. – № 1. – 112 с.
3. Ананьев Б. Г. Психология педагогической оценки / Б. Г. Ананьев. – Л. : Учебная литература, 1985. – 146 с.
4. Афасижева Д. А. Организация самостоятельной работы учащихся / Д. А. Афасижева, С. А. Кузнецов. – М. : Просвещение, 1988. – 214 с.
5. Барановская Т. А. Формирование самоконтроля как механизм регуляции учебной деятельности / Т. А. Барановская // Психология студента как механизм регуляции учебной деятельности : сб. науч. тр. – 1989. – № 327. – 129 с.
6. Берман И. М. Методика обучения английскому языку в неязыковых вузах / И. М. Берман. – М. : Учебная литература, 1970. – 229 с.
7. Брейгина М. Е. О самоконтроле в обучении иностранному языку / М. Е. Брейгина // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 24.
8. Вербицкий А. А. Контекстное обучение : формирование мотивации / А. А. Вербицкий, В. А. Кругликов // Высшее образование в России. – 1998. – № 1. – С. 101–107.
9. Вилюнас В. К. Психологические механизмы мотивации человека / В. К. Вилюнас. – М. : Изд-во МГУ, 1990. – 283 с.
10. Гальскова Н. Д. Языковой портфель как инструмент оценки и самооценки : его цели и содержание / Н. Д. Гальскова, З. Н. Никитенко // Теория и практика обучения иностранным языкам. – М. : Айрис Пресс, 2000. – С. 204.
11. Давыдов В. В. Проблемы развивающего обучения / В. В. Давыдов. – М. : Педагогика, 1986. – 240 с.
12. Европейский языковой портфель // Мир русского слова. – 2001. – № 1. – С. 21–34.
13. Железняков И. Д. Взаимоконтроль самостоятельной работы / И. Д. Железняков // Практические вопросы контроля при обучении иностранным языкам : сб. науч. тр. – М., 1985. – 296 с.
14. Зендер П. С. Организация самостоятельной работы студентов / П. С. Зендер // Иностранные языки в высшей школе. – 1962. – № 4. – С. 53–68.
15. Ковалев А. Г. Психология и педагогика самовоспитания / А. Г. Ковалев. – Л. : ЛГУ, 1958. – 274 с.
16. Конопкин О. А., Прыгин Г. С. Связь учебной успеваемости студентов с индивидуально-типологическими особенностями их саморегуляции / О. А. Конопкин, Г. С. Прыгин. – М. : Педагогика, 1983. – 52 с.
17. Куликова Л. А. Обучать самостоятельной работе – значит учить трудиться / Л. А. Куликова // Иностранные языки в школе. – 1987. – № 3. – С. 74–81.
18. Леонтьев А. А. Язык, речь и речевая деятельность / А. А. Леонтьева. – М. : Просвещение, 1969. – 214 с.
19. Лында А. С. Дидактические основы самоконтроля в процессе самостоятельной работы учащихся / А. С. Лында. – М. : Высшая школа, 1979. – 157 с.
20. Маркова А. К. Формирование мотивации учения / А. К. Маркова, Т. А. Матис, О. Б. Орлов. – М. : Просвещение, 1990. – 286 с.
21. Миньяр Белоручев Р. К. Вопросы теории контроля в обучении иностранным языкам / Миньяр Белоручев Р. К. // Иностранные языки в школе. – 1984. – № 4. – С. 64.
22. Пассов Е. И. Контроль как методический феномен : генезис, сущность, функции (при коммуникативном методе обучения) / Е. И. Пассов // Контроль в обучении иностранным языкам : Сб. статей. – М., 1986. – С. 28.
23. Пассов Е. И. Основы методики обучения языкам / Е. И. Пассов. – М. : Высшая школа, 1977. – 96 с.

24. Разинов П. А. Проблема самообразования и самообучения иностранному языку в школе / П. А. Разинов // Иностранные языки в школе. – 1989. – № 4. – С. 68–73.
25. Реан А. А. Психология личности : Социализация, поведение, общение / А. А. Реан. – СПб. : Питер, 2004. – 416 с.
26. Рогова Г. В. Некоторые предложения по организации самостоятельной работы учащихся / Г. В. Рогова // Иностранные языки в школе. – 1980. – № 5. – С. 77–84.
27. Унт И. Э. Индивидуализация и дифференциация обучения / И. Э. Унт. – М. : Педагогика, 1990. – 190 с.
28. Ivanova N. (2003) Language Portfolio as an Instrument for Student Development and Assessment, IN School in the XXI Century : Skillful Teaching – Successful Learning, Interregional Ural-Siberian TEA Alumni Conference. Novosibirsk, 112.
29. Language Learning for European Citizenship. European Language Portfolio (1997). Proposals for Development. Strasbourg, 98.
30. Pollari P. (2004) «This is My Portfolio» : portfolios in Finnish upper secondary schools, IN Kennedy, Ch. Exploring Change in English Language Teaching. Macmillan Heinemann, 105.

REFERENCES

1. Avanesov, B. C. (1994) Nauchnye problemy testovogo kontrolya znaniy. Moskva : Ucheb. Tsentr pri ITsPKPS.
2. Aleksandrov, D. N. (1996) Samokontrol', samokorreksiya i formirovaniye uchebno-poznavatel'noy aktivnosti uchashchikhsya. Inostrannyye yazyki v shkole, 1.
3. Anan'ev, B. G. (1985) Psikhologiya pedagogicheskoy otsenki. Leningrad.
4. Afasizheva, D. A., Kuznetsova, S. A. (1988) Organizatsiya samostoyatel'noy raboty uchashchikhsya. Moskva.
5. Baranovskaya, T. A. (1989) Formirovaniye samokontrolya kak mekhanizm reguliatsii uchebnoy deyatelnosti. Psikhologiya studenta kak mekhanizm reguliatsii uchebnoy deyatelnosti : sb. nauch. tr. Moskva, 327.
6. Berman, I. M. (1970) Metodika obucheniya angliyskomu yazyku v neyazykovykh vuzakh. Moskva.
7. Breigina, M. E. (2000) O samokontrole v obuchenii inostrannomu yazyku. Inostrannyye yazyki v shkole, 2, 24.
8. Verbitskiy, A. A., Kruglikov, V. A. (1998) Kontekstnoye obucheniye : formirovaniye motivatsii. Vyshee obrazovaniye v Rossii, 1, 101–107.
9. Viliunas, V. K. (1990) Psikhologicheskiye mekhanizmy motivatsii cheloveka. Moskva : Izd-vo MGU.
10. Gal'skova, N. D., Nikitenko, Z. N. Yazykovoy portfel' kak instrument otsenki i samootsenki : ego tseli i sodержание. Teoriya i praktika obucheniya inostrannym yazykam. Airis Press. Moskva.
11. Davydov, V. V. (1986) Problemy razvivaiushchego obucheniya. Moskva : Pedagogika.
12. Evropeyskiy yazykovoy portfel'. (2001) Mir russkogo slova, 1, 21–34.
13. Zhelezniakov, I. D. (1985) Vzaimokontrol' samostoyatel'noy raboty. Prakticheskiye voprosy kontrolya pri obuchenii inostrannym yazykam : sb. nauch. tr. Moskva.
14. Zender, P. S. (1962) Organizatsiya samostoyatel'noy raboty studentov. Inostrannyye yazyki v vysshey shkole, 4, 53–68.
15. Kovalev, A. G. (1958) Psikhologiya i pedagogika samovospitaniya. LGU.
16. Konopkin, O. A., Prygin, G. S. (1983) Sviaz' uchebnoy uspevaemosti studentov s individual'no-tipologicheskimi osobennostyami ikh samoregulatsii. Moskva.
17. Kulikova, L. A. (1987) Obuchat' samostoyatel'noy rabote – znachit' učit' trudit'sya. Inostr. yazyki v shkole, 3.
18. Leont'ev, A. A. (1969) Yazyk, rech' i rechevaia deyatelnost'. Moskva : Prosveshchenie.
19. Lynda, A. C. (1979) Didakticheskiye osnovy samokontrolya v protsesse samostoyatel'noy raboty uchashchikhsya. Moskva : VSh.
20. Markova, A.K., Matis, T.A., Orlov, O.B. (1990) Formirovaniye motivatsii ucheniya. Moskva : Prosveshchenie.
21. Min'yar Beloruchev, R.K. (1984) Voprosy teorii kontrolya v obuchenii inostrannym yazykam. Inostrannyye yazyki v shkole, 4.
22. Passov, E.I. (1986) Kontrol' kak metodicheskii fenomen : genezis, sushchnost', funktsii (pri kommunikativnom metode obucheniya). Kontrol' v obuchenii inostrannym yazykam : Sb. statei. Moskva.
23. Passov, E. I. (1977) Osnovy metodiki obucheniya yazykam. Moskva.
24. Razinov, P. A. (1989) Problema samoobrazovaniya i samoobucheniya inostrannomu yazyku v shkole. Inostr. yazyki v shkole, 4.

25. Rean, A. A. (2004) *Psikhologiya lichnosti : Sotsializatsiya, povedenie, obshchenie*. Moskva; Sankt-Peterburg.
26. Rogova, G. V. (1980) *Nekotorye predlozheniya po organizatsii samostoiatel'noi raboty uchashchikhsia*. Inostr. iazyki v shkole, 5.
27. Unt, I. E. (1990) *Individualizatsiya i differentsiatsiya obucheniia*. Moskva : Pedagogika.
28. Ivanova, N. (2003) *Language Portfolio as an Instrument for Student Development and Assessment*, IN *School in the XXI Century : Skillful Teaching – Successful Learning*, Interregional Ural-Siberian TEA Alumni Conference. Novosibirsk.
29. *Language Learning for European Citizenship*. (1997) *European Language Portfolio. Proposals for Development*. Strasbourg.
30. Pollari, P. (2004) «This is My Portfolio» : portfolios in Finnish upper secondary schools, IN Kennedy, Ch. *Exploring Change in English Language Teaching*. Macmillan Heinemann.

Статтю подано до друку 22.01.2013